

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

"Страховий бізнес"

вибіркова

**Освітньо-професійна
програма:**

Фінанси, банківська справа та страхування

Спеціальність:

072 Фінанси, банківська справа та страхування

Галузь знань:

07 «Управління і адміністрування»

Рівень вищої освіти:

перший (бакалаврський)

Факультет:

економічний

Мова навчання:

українська

Розробники:

**Попова Л.В., доцент кафедри фінансів і кредиту,
к.е.н., доцент**

**Федишин М.П., доцент кафедри фінансів і кредиту,
к.е.н., доцент**

Профайли викладачів:

<https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytv/popova-rusul-lyubov-vasylivna>

<https://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytv/fedyshyn-majya-pylypivna>

Контактний тел.:

+380954969093

E-mail:

+380501621006

l.popova@chnu.edu.ua

m.fedyshyn@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle:

<https://moodle.chnu.edu.ua/course/>

Консультації:

он-лайн консультації - згідно з графіком

очні консультації – за попередньою домовленістю

1. Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна призначена для поглиблення здобувачами теоретичних і практичних знань з організації та забезпечення ефективного функціонування страхового бізнесу, формування у здобувачів відповідних фахових компетентностей щодо забезпечення потреб юридичних і фізичних осіб у страховому захисті шляхом надання якісних страхових послуг. Отримані знання та вміння можуть бути використані випускниками на посадах менеджерів у страхових і перестрахових організаціях, андерайтерів, актуаріїв, фінансових аналітиків, фінансових консультантів, експертів, економістів, ризик-менеджерів, держслужбовців профільних установ, науковців.

Дисципліна «Страховий бізнес» належить до блоку вибіркових освітніх компонент, запропонованих здобувачам освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

2. Мета навчальної дисципліни: поглибити теоретичні та практичні знання з питань організації страхового бізнесу, забезпечення потреб юридичних і фізичних осіб у страховому захисті шляхом надання страхових послуг. Вивчення цієї вибіркової дисципліни дозволить здобувачам набути додаткових загальних і фахових компетентностей з організації страхового бізнесу шляхом надання страхових послуг, раціонального формування й використання потенціалу страхових компаній і гармонізацію фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави.

3. Пререквізити. Дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Страховий бізнес», - це «Фінанси», «Страхування».

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Страховий бізнес» сприяє поглибленню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу, синтезу інформації, прийняття управлінських рішень та креативної професійної діяльності у страховому бізнесі;
- здатність застосовувати отримані знання у практичних ситуаціях як професійної самореалізації;
- здатність застосовувати знання страхового законодавства у сфері регулювання фінансового ринку;
- здатність складати та аналізувати фінансову звітність страхових компаній.

Програмні результати навчання:

- застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань і змістовно інтерпретувати отримані результати;
- використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців задля прийняття ефективних управлінських рішень у страховому бізнесі;
- демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні, виконувати на високому професійному рівні конкретні фінансові операції, приймати оптимальні управлінські рішення як у звичайних, так і в екстремальних умовах функціонування страхового бізнесу.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
денна	IV	VIII	3	90	2	11	22	-	-	57	-	залік
заочна	IV	VIII	3	90	2	4	6	-	-	80	-	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо- го	у тому числі					усьо- го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
Змістовий модуль 1. Особливості організації страхового бізнесу												
Тема 1. Законодавчі основи ведення страхового бізнесу Мета: ознайомити з вимогами щодо створення, державної реєстрації, ліцензування страхової діяльності, розглянути порядок реорганізації та ліквідації страхових компаній	13	2	4	-	-	7	13	1	-	-	-	12
Тема 2. Реалізація страхових послуг як основа страхового бізнесу Мета: розглянути економічну сутність та необхідність страхових послуг, з'ясувати особливості формування попиту на страхові послуги, інструменти реалізації страхових послуг	13	2	4	-	-	7	13	-	2	-	-	11
Тема 3. Послуги страхових компаній по страхуванню життя і здоров'я Мета: розглянути сутність страхування життя, від нещасних випадків, медичне страхування, охарактеризувати обов'язкові та добровільні види	13	2	4	-	-	7	13	1	2	-	-	10

страхування та необхідність страхового захисту.												
Разом за змістовим модулем 1	39	6	12	-	-	21	39	2	4	-	-	33
Змістовий модуль 2. Організація страхового захисту різних сфер діяльності												
Тема 4. Страховий захист підприємницької діяльності Мета: розглянути суть поняття «підприємницькі ризики» та визначити роль страхування у забезпеченні потреб підприємця в страховому захисті; розглянути форми й види страхування майна і відповідальності підприємств.	13	2	2	-	-	9	13	1	1	-	-	11
Тема 5. Особливості страхування фінансово-кредитних і технічних ризиків Мета: розглянути необхідність, значення, види страхування технічних та фінансово-кредитних ризиків.	13	1	2	-	-	10	13	-	-	-	-	13
Тема 6. Організація страхового захисту майна і відповідальності громадян Мета: розглянути необхідність і значення страхового захисту майна громадян, види послуг страхових компаній для громадянам - власників майна, страхування	13	1	4	-	-	8	13	1	-	-	-	12

відповідальності громадян												
Тема 7. Фінансова надійність і фінансова безпека страхового бізнесу Мета: розглянути необхідність, значення, складові менеджменту та систему фінансової безпеки страхового бізнесу для забезпечення фінансової стійкості і надійності роботи страхової компанії.	12	1	2	-	-	9	12	-	1	-	-	11
Разом за змістовим модулем 2	51	5	10	-	-	36	51	2	2	-	-	47
Усього годин	90	11	22	-	-	57	90	4	6	-	-	80

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

Самостійна робота здобувача з дисципліни «Ризик-менеджмент у страхуванні» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, підготовку презентацій індивідуальних завдань із запропонованого переліку, вирішення практичних ситуацій.

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна ф.н.	заочна ф.н.
1	Тема: Законодавчі вимоги щодо здійснення страхової діяльності Завдання: 1. Охарактеризуйте законодавчі вимоги щодо порядку створення страхової компанії. 2. Охарактеризуйте законодавчі вимоги щодо ліцензування діяльності на ринку страхування. 3. Охарактеризуйте законодавчі вимоги щодо порядку реорганізації страхової компанії. 4. Охарактеризуйте законодавчі вимоги щодо ліквідації страхової компанії. 5. Охарактеризуйте механізм виведення неплатоспроможної страхової компанії з страхового ринку.	7	12
2	Тема: Реалізація страхових послуг як основа страхового бізнесу Завдання: 1. Розкрийте правові засади регулювання ринку страхових послуг в Україні. 2. Розкрийте зарубіжний досвід та ставлення українців до необхідності страхового захисту та страхових послуг. 3. Охарактеризувати види страхових послуг, що надаються фізичним і юридичним особам на прикладі страхової компанії. 4. Розкрийте роль реклами в реалізації страхових послуг. 5. З'ясуйте основні об'єкти маркетингу страхових послуг та функції	7	11

	служби маркетингу страхових компаній. 6. Визначіть методи реалізації та збут страхових послуг. 7. Дослідіть інновації на ринку страхових послуг. 8. Визначте роль страхових посередників в системі реалізації страхових послуг..		
3	Тема: Послуги страхових компаній по страхуванню життя і здоров'я Завдання: 1. Назвіть основні вимоги, які ставляться перед страхувальниками при укладанні договорів страхування до вступу в шлюб, договорів довічного страхування та інших видів змішаного страхування життя. 2. Розкрийте особливості вітчизняної та зарубіжної практик страхування пенсій. 3. Охарактеризуйте сучасний стан розвитку страхування життя в Україні. 4. Дослідіть інвестиційні види страхування життя. 5. Дослідіть ринок страхових послуг з страхування від нещасних випадків: сучасний стан та перспективи розвитку. 6. Порівняйте умови надання страхових послуг з добровільних видів страхування від нещасних випадків на прикладі декількох компаній. 7. Порівняйте умови надання страхових послуг з обов'язкових видів страхування від нещасних випадків: характеристика умов на прикладі декількох компаній. 8. Порівняйте умови надання страхових послуг з добровільних видів медичного страхування на прикладі декількох компаній. 9. Порівняйте зарубіжний досвід та українські реалії страхової медицини. 10. Розкрийте особливості медичного страхування громадян, які виїжджають за кордон.	7	10
4	Тема: Страховий захист підприємницької діяльності Завдання: 1. Охарактеризуйте умови надання страхових послуг з добровільних видів майнового страхування підприємств: на прикладі декількох компаній. 2. Розкрийте особливості страхових послуг з обов'язкових видів страхування майна підприємств: характеристика умов на прикладі декількох компаній. 3. Розкрийте особливості страхування майна підприємств державної форми власності. 4. Дослідіть специфічні види страхування відповідальності підприємств. 5. З'ясуйте особливості страхування відповідальності виробника (продавця) товарів, виконавця робіт (послуг). 6. Охарактеризуйте послуги з страхування екологічних ризиків.	9	11
5	Тема: Особливості страхування фінансово-кредитних і технічних ризиків Завдання: 1. Розкрийте страхові послуги з страхування фінансових ризиків на прикладі страхової компанії. 2. Визначте умови страхування кредитних ризиків. 3. Подайте у вигляді схеми страхування депозитів: зарубіжний досвід та українська практика.	10	13

	4. З'ясуйте особливості страхування фінансових гарантій. 5. Охарактеризуйте сучасні види страхування технічних ризиків. 6. Окресліть методи захисту інтересів фізичних та юридичних осіб від ризиків у фінансово-кредитній сфері.		
6	Тема: Організація страхового захисту майна і відповідальності громадян Завдання: 1. Розкрийте специфіку страхових послуг з добровільних видів майнового страхування фізичних осіб: характеристика умов надання на прикладі декількох компаній. 2. Порівняйте умови страхових послуг з обов'язкових видів страхування відповідальності громадян на прикладі декількох компаній. 3. Розкрийте суть обов'язкового страхування цивільної відповідальності громадян України, що мають у власності чи іншому законному володінні зброю, за шкоду, яка може бути заподіяна третій особі або її майну внаслідок володіння, зберігання чи використання цієї зброї. 4. Розкрийте особливості здійснення страхування домашнього майна громадян: вигідні пропозиції на прикладі декількох компаній. 5. Розкрийте значення страхування відповідальності фізичних осіб в сучасних умовах.	8	12
7	Тема : Фінансова надійність і фінансова безпека страхового бізнесу Завдання: 1. Охарактеризуйте основні завдання оцінки фінансового стану страхової компанії. 2. Розкрийте сутність поняття фінансової стійкості страхової компанії. 3. Охарактеризуйте платоспроможність страхової компанії як юридичної особи. 4. Охарактеризуйте основні групи доходів на прикладі страхової компанії та окресліть способи управління ними. 5. Надайте характеристику основним групам витрат страховика на прикладі конкретної страхової компанії та окресліть способи управління ними. 6. Окреслити інструменти забезпечення фінансової безпеки страхових компаній в сучасних умовах господарювання. 7. Оцінити на основі звітності страхової компанії рентабельність страхового бізнесу.	9	11
Усього годин		57	80

6. Методи навчання, форми та методи оцінювання

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Методи оцінювання:

- усне опитування;
- письмове опитування;

- тестування;
- презентація результатів виконаних завдань;
- аналітичні звіти;
- розв'язування практичних ситуацій;
- підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (мінус 1 бал за кожен день порушення дедлайну). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференції, студентській олімпіаді тощо).

Академічна доброчесність. Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

З навчальної дисципліни «Страховий бізнес» проводиться семестровий залік. Здобувач отримує завдання, що містить теоретичне питання з дисципліни, тестові завдання і виробничу ситуацію.

У 40 балів, що можливо отримати на заліку, входить: теоретичне питання (10 балів), 4 тести «правильно-неправильно» - по 2 бали (сумарно 8 балів), 4 тести «множинний вибір» - по 2 бали (сумарно 8 балів), виробнича ситуація (14 балів).

10 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання.

14 балів здобувач отримує за повне та правильне (відповідно до чинного законодавства; без математичних помилок) розв'язання виробничої ситуації.

Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання задачі відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання.

Також залік може бути проведений у письмовій формі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне питання, правильне розв'язання виробничої ситуації, правильна відповідь на тестові питання. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань, а також розв'язання виробничої ситуації, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття питання білету або правильного розв'язання виробничої ситуації. У той же час тестові завдання вирішені з помилками.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються неточності, помилки у вирішенні тестів, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу, допущено помилки у тестових завданнях та виробничій ситуації.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Розподіл балів, які отримують здобувачі:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)							Кількість балів (залік)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
8	9	9	9	8	8	9	40	100

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література - основна

1. Аранчій В. І., Остапенко О. М., Остапенко Т. М. Страховий менеджмент: навч. посіб. Полтава: ПДАА, 2018. 252 с.
2. Вовчак О.Д. Страхування: навч. посібн. 3-тє видання. Львів: «Новий світ-2000», 2006. 480с.
3. Говорушко Т. А. Страхові послуги : навч. посіб. 3-тє видання. Київ: ЦУЛ, 2019. 376 с.
4. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
5. Клаптів Ю.М. Ринок страхових послуг: концептуальні засади, технічні інновації та перспективи розвитку: монографія. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 568с.
6. Нагайчук Н.Г., Гончаренко О.О. Фінанси страхових компаній: навч. посіб. Київ: УБС НБУ, 2010. 527 с.
7. Про обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті: Постанова Кабінету Міністрів України від 14 серпня 1996 р. – N 959. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.08.2022)
8. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: Закон України від 1 липня 2004 р. № 1961-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text> (дата звернення: 01.08.2022)
9. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.08.2022)

01.08.2022)

10. Про страхування: Закон України від 18 листопада 2021 року № 1909-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text> (дата звернення: 01.08.2022)
11. Русул Л.В., Федішин М.П., Лаврук Н.А. Страхування: від теорії до практики: навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 288 с.
12. Страхові послуги: навч. посібник / Д. І. Дема, О. М. Віленчук, І. В. Дем'янюк ; за заг. ред. Д. І. Деми. 3-тє вид., стереотипне. Київ: Алерта 2017. 526 с.
13. Страхування та страхові послуги у господарській діяльності : навч. посіб. / В.І.Антонік та ін. Кривий Ріг : Роман Козлов, 2015. 711 с.
14. Федішин М.П., Попова Л.В., Верещагіна О.Ю. Сучасні реалії ризик-менеджменту в страхових компаніях. *Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку»*. 2021. Вип. 61. С.227-233. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/61_2021/43.pdf

8. Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Національний банк України – <https://bank.gov.ua>
2. Кабінет Міністрів України – <https://www.kmu.gov.ua>
3. Міністерство фінансів України – <https://www.minfin.gov.ua>

Офіційні сайти науково-дослідних інститутів і центрів, пошукових систем:

1. Інститут глобальних стратегій – <http://www.igls.com.ua/>
2. Український центр економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова – <https://razumkov.org.ua/>

Офіційні сайти наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Електронна бібліотека – www.lib.com.ua
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua

Інші інтернет-джерела

1. Регулювання ринку небанківських послуг «спліт». Сайт НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/split> (дата звернення: 01.08.2022)
2. Офіційний сайт Ліги страхових організацій України. URL: <http://www.uainsur.com.ua>
3. Офіційний сайт Моторного транспортного страхового бюро України. URL: <http://www.mtsbu.ua/ua/>
4. Сайт Фориншурер. URL: <https://forinsurer.com/news?t15>
5. Путівник для небанківських фінансових установ. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Guide-book_for_non-bank_financial_institutions.pdf?v=4 (дата звернення: 01.08.2022)
6. Нова модель регулювання ринку страхування в Україні від НБУ. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-opriyudniv-bachennya-maybutnogo-regulyuvannya-strahovogo-rinku-ukrayini> (дата звернення: 01.08.2022)
7. Біла книга "Майбутнє регулювання ринку страхування". URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bila-kniga-maybutnye-regulyuvannya-rinku-strahuvannya> (дата звернення: 28.07.2022).
8. Показники діяльності страхових/перестрахових брокерів. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 28.07.2022).
9. Основні показники діяльності страхових компаній (у розрізі установ), відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 835. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 28.07.2022).
10. Показники діяльності страхових компаній URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 28.07.2022).